

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO PIRMININKO PAVADUOTOJOS NUTARTIS

2021 m. spalio 6 d.*

„Laikinųjų apsaugos priemonių taikymas – Nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių – Procedūros reglamento 163 straipsnis – Pasikeitusios aplinkybės – Nebuvimas – *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija) jurisdikcija – Drausminė tvarka, taikoma *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), bendrosios kompetencijos teismų ir administracinių teismų teisėjams – Šių teisėjų nepriklausomumo sąlygų kontrolės procedūrinės taisyklės – Nacionalinių nuostatų taikymo sustabdymas“

Byloje C-204/21 R-RAP

dėl 2021 m. rugpjūčio 16 d. pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 163 straipsnį pateikto prašymo panaikinti nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių

Lenkijos Respublika, atstovaujama B. Majczyna,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMO PIRMININKO PAVADUOTOJA,

išklausiusi generalinį advokatą G. Hogan,

priima šią

Nutartį

- 1 Savo prašymu Lenkijos Respublika prašo Teisingumo Teismo panaikinti 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos nutartį *Komisija / Lenkija* (C-204/21 R, EU:C:2021:593, toliau – 2021 m. liepos 14 d. nutartis).

* Proceso kalba: lenkų.

- 2 Šia nutartimi Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja įpareigojo Lenkijos Respubliką iki sprendimo, kuriuo bus užbaigtas procesas byloje C-204/21, paskelbimo:
- a) sustabdyti, viena vertus, 2017 m. gruodžio 8 d. *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas), iš dalies pakeisto 2019 m. gruodžio 20 d. *ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai), 27 straipsnio 1 dalies 1a punkto ir kitų nuostatų, pagal kurias *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija) yra kompetentinga tiek pirmąją, tiek antrąją instanciją priimti sprendimus dėl prašymų leisti pradėti baudžiamąjį procesą prieš teisėjus arba teisėjus stažuotojus, juos sulaikyti, suimti ar atvesdinti, taikymą ir, kita vertus, sprendimų, kuriuos Drausmės bylų kolegija jau priėmė remdamasi šiuo straipsniu ir kuriais leista pradėti baudžiamąjį procesą prieš teisėjus ar juos suimti, padarinius bei neperduoti minėtame straipsnyje nurodytų bylų teismui, kuris neatitinka nepriklausomumo reikalavimų, be kita ko, apibrėžtų 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendime *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982);
 - b) sustabdyti iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktų, kuriais remiantis *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija) yra kompetentinga priimti sprendimus bylose, susijusiose *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų statusu ir pareigų vykdymu, be kita ko, darbo teisės ir socialinės apsaugos bylose ir bylose, susijusiose su šių teisėjų išleidimu į pensiją, taikymą ir neperduoti šių bylų teismui, kuris neatitinka nepriklausomumo reikalavimų, be kita ko, apibrėžtų 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendime *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982);
 - c) sustabdyti 2001 m. liepos 27 d. *ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo), iš dalies pakeisto Įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, 107 straipsnio 1 dalies 2 bei 3 punktų ir iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo 72 straipsnio 1 dalies 1–3 punktų, kuriais leidžiama teisėjams taikyti drausminę atsakomybę už tai, kad jie nagrinėjo, ar laikomasi pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo, kaip tai suprantama pagal siejamas ESS 19 straipsnio 1 dalies ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio nuostatas, reikalavimų, taikymą;
 - d) sustabdyti iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 42a straipsnio 1 bei 2 dalių ir 55 straipsnio 4 dalies, iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo 26 straipsnio 3 dalies bei 29 straipsnio 2 ir 3 dalių, 2002 m. liepos 25 d. *ustawa – Prawo o ustroju sądów administracyjnych* (Administracinių teismų organizavimo įstatymas), iš dalies pakeisto Įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, 5 straipsnio 1a ir 1b dalių ir Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, 8 straipsnio taikymą, kiek šiomis nuostatomis draudžiama nacionaliniams teismams tikrinti, ar laikomasi Europos Sąjungos reikalavimų, susijusių su pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu, kaip tai suprantama pagal siejamas ESS 19 straipsnio 1 dalies ir Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio nuostatas;

- e) sustabdyti iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo 26 straipsnio 2 bei 4–6 dalių ir 82 straipsnio 2–5 dalių ir Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, 10 straipsnio, kuriais nustatoma išimtinė *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) *Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Nwyższego* (Nepaprastosios kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija) kompetencija nagrinėti bet kokius priekaištus dėl to, kad teisėjas ar teismas nėra nepriklausomas, taikymą; ir
 - f) ne vėliau kaip po vieno mėnesio nuo 2021 m. liepos 14 d. nutarties įteikimo pranešti Europos Komisijai apie visas priemones, kurių imtasi siekiant visiškai įvykdyti šią nutartį.
- 3 Manydama, kad po 2021 m. liepos 14 d. nutarties paskelbimo pasikeitė aplinkybės, Lenkijos Respublika, remdamasi Teisingumo Teismo procedūros reglamento 163 straipsniu, pateikė šį prašymą. Be to, ši valstybė narė paprašė, kad šį prašymą nagrinėtų Teisingumo Teismo didžioji kolegija.

Dėl Lenkijos Respublikos prašymo perduoti bylą Teisingumo Teismo didžiajai kolegijai

- 4 Lenkijos Respublika mano, jog, atsižvelgiant į šios bylos svarbą ir į tai, kad ja bus sukurtas precedentas, prašymą panaikinti 2021 m. liepos 14 d. nutartį turi nagrinėti Teisingumo Teismo didžioji kolegija.
- 5 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Procedūros reglamento 161 straipsnio 1 dalį, siejamą su 2012 m. spalio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo 2012/671/ES dėl Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojo teisminių funkcijų (OL L 300, 2012, p. 47) 1 straipsniu, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas pats priima sprendimą dėl taikymo sustabdymo ar laikinųjų apsaugos prašymų arba nedelsdamas perduoda šiuos prašymus Teisingumo Teismui.
- 6 Taigi pagal šias nuostatas Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas turi paskyrimo įgaliojimus dėl bet kurio laikinųjų apsaugos priemonių prašymo nagrinėjimo arba, jei mano, kad, atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes, tokį prašymą reikia perduoti bylą nagrinėjančiai kolegijai, perduoda jį Teisingumo Teismui (2021 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojo nutarties *Čekijos Respublika / Lenkija*, C-121/21 R, EU:C:2021:752, 10 punktas).
- 7 Tuo remiantis darytina išvada, kad tik Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas kiekvienu konkrečiu atveju turi įvertinti, ar dėl jam pateiktų prašymų taikyti laikinąsias apsaugos priemones reikia kreiptis į Teisingumo Teismą, kad jie būtų paskirti bylą nagrinėjančio teismo kolegijai (2021 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojo nutarties *Čekijos Respublika / Lenkija*, C-121/21 R, EU:C:2021:752, 11 punktas).
- 8 Nagrinėjamu atveju Lenkijos Respublikos prašyme panaikinti 2021 m. liepos 14 d. nutartį nenurodyta nieko, kuo remiantis gali prireikti jį paskirti bylą nagrinėjančio teismo kolegijai, todėl šio prašymo nereikia perduoti Teisingumo Teismui.

Dėl esmės

Argumentai

- 9 Grįsdama savo prašymą Lenkijos Respublika remiasi tuo, kad, byloje P 7/20 priėmus 2021 m. liepos 14 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) sprendimą (toliau – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimas), pasikeitė aplinkybės.
- 10 Tame sprendime *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), be kita ko, nusprendė, kad ESS 4 straipsnio 3 dalies antra pastraipa, siejama su SESV 279 straipsniu, yra nesuderinama su Lenkijos Konstitucijos 2 ir 7 straipsniais, 8 straipsnio 1 dalimi ir 90 straipsnio 1 dalimi, siejamais su jos 4 straipsnio 1 dalimi, nes Teisingumo Teismas viršijo savo įgaliojimus, t. y. priėmė sprendimą *ultra vires*, kai Lenkijos Respublikai, kaip Sąjungos valstybei narei, nustatė laikinąsias apsaugos priemones, susijusias su Lenkijos teismų organizavimu bei kompetencija ir procesu, kurio turi būti laikomasi šiuose teismuose, todėl minėtos Konstitucijos 91 straipsnio 1–3 dalyse nustatyti Sąjungos teisės viršenybės ir tiesioginio taikymo principai netaikomi šioms priemonėms.
- 11 Lenkijos Respublikos teigimu, atsižvelgiant į *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nutartį, 2021 m. liepos 14 d. nutartis prieštarauja Lenkijos konstitucinei tvarkai.
- 12 Šiuo klausimu Lenkijos Respublika primena, jog *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) nusprendė, kad turi saugoti Lenkijos Konstituciją, kuri pagal jos 8 straipsnį yra aukščiausia teisėnė galią šioje valstybėje narėje turintis teisės aktas, todėl bylose, kuriose sukuriamas precedentas, jis turi būti laikomas „galutinės instancijos teismu“.
- 13 Lenkijos Respublika tvirtina, jog daugelio valstybių narių teismai yra pateikę aiškinimą, kad valstybių narių Konstituciniai Teismai yra kompetentingi vykdyti Sąjungos *ultra vires* aktų, įskaitant Teisingumo Teismo sprendimus, kontrolę. Šie teismai vieningai konstatavo, kad jų atitinkamos teisės sistemos turi konstitucinį savitumą, kurį jie privalo apibrėžti remdamiesi savo konstitucinėmis nuostatomis, taigi Sąjunga turi gerbti tokį savitumą.
- 14 Žodžiu pateikdamas *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimo motyvus teisėjas pranešėjas nurodė, kad valstybių narių Teisingumo Teismui patikėta teisminė funkcija pasibaigia, kai Sutarčių aiškinimas tampa nebesuprantamas ir objektyviai savavališkas. Šio teismo teigimu, būtent taip buvo 2020 m. balandžio 8 d. Nutarties *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277) atveju. Šiuo klausimu teisėjas pranešėjas pažymėjo, jog *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad Teisingumo Teismas viršijo savo įgaliojimus, nes Europos Sąjungos sutartyje ar Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo Sąjungai nesuteikta jokios kompetencijos valstybės narės teismų valdžios organizavimo, formavimo ir veikimo srityje, kuri vis dar yra išimtinė suvereni valstybių narių kompetencija.
- 15 Lenkijos Respublikos teigimu, 2021 m. liepos 14 d. nutartis buvo priimta pažeidžiant ESS 5 straipsnyje įtvirtintą suteikimo principą, todėl *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimas taip pat taikytinas atsižvelgiant į šią nutartį.

Vertinimas

- 16 Pagal Procedūros reglamento 163 straipsnį, pasikeitus aplinkybėms, vienos šalių prašymu nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo bet kuriuo metu gali būti pakeista arba panaikinta. Sąvoka „aplinkybių pasikeitimas“, be kita ko, apima bet kokios faktinės ar teisinės aplinkybės, galinčios sukelti abejonių dėl laikinąsias apsaugos priemonės taikymo teisėjo vertinimo, susijusio su sąlygomis, kuriomis sustabdomas taikymas arba nustatoma laikinoji apsaugos priemonė, susiklostymą (2021 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojo nutarties *Čekijos Respublika / Lenkija*, C-121/21 R, EU:C:2021:752, 22 punktas).
- 17 Taigi reikia išnagrinėti, ar *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimas yra „aplinkybių pasikeitimas“, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį.
- 18 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą Sąjungos teisė laikoma viršesne už valstybių narių teisę. Taigi pagal šį principą reikalaujama, kad visos valstybių narių institucijos užtikrintų visišką įvairių Sąjungos teisės normų veiksmingumą, o valstybių narių teisė negali pakenkti šių įvairių normų veiksmingumui tų valstybių teritorijoje (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 244 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 19 Kaip ne kartą pažymėjo Teisingumo Teismas, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi, be kita ko, užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, ir dėl to galinčios priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 112 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 20 Taigi šioje nuostatoje valstybėms narėms nustatytas aiškus ir tikslus įpareigojimas pasiekti rezultatą, ir jis nėra susietas su jokia sąlyga dėl reikalavimų, kurie turi būti būdingi teismams, turintiems aiškinti ir taikyti Sąjungos teisę (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 250 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 21 Taigi, nors valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai, vis dėlto įgyvendindamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos joms kylančių pareigų (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz et Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 36 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 22 Darytina išvada, kad nacionalinės nuostatos, susijusios su valstybių narių teisingumo sistemos organizavimu, gali būti kontrolės, atliekamos atsižvelgiant į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą nagrinėjant ieškinį dėl išpareigojimų neįvykdymo, dalykas, todėl toms nuostatoms taikomos nagrinėjant tą patį ieškinį Teisingumo Teismo pagal SESV 279 straipsnį nustatytos laikinosios apsaugos priemonės, kuriomis, be kita ko, siekiama, kad būtų sustabdytas jų taikymas (2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos nutarties *Komisija / Lenkija*, C-204/21 R, EU:C:2021:593, 54 punktas).

- 23 Tai, kad nacionalinis Konstitucinis Teismas pripažįsta, jog tokios laikinosios apsaugos priemonės prieštarauja atitinkamos valstybės narės konstitucinei tvarkai, niekaip nekeičia ankstesniame punkte pateikto vertinimo.
- 24 Pakanka priminti, kad pagal Sąjungos teisės viršenybės principą tai, kad valstybė narė remiasi nacionalinės teisės nuostatomis, kurios gali būti net ir konstitucinio lygmens, negali pakenkti Sąjungos teisės vienovei ir veiksmingumui (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor Din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 245 punktas ir nurodyta teismo praktika).
- 25 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimas nėra „aplinkybių pasikeitimas“, kaip tai suprantama pagal Procedūros reglamento 163 straipsnį, dėl kurio būtų galima paneigti 2021 m. liepos 14 d. nutartyje išdėstytus vertinimus.
- 26 Vadinasi, reikia atmesti Lenkijos Respublikos prašymą panaikinti 2021 m. liepos 14 d. nutartį.

Remdamasi šiais motyvais, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja nutaria:

- 1. Atmesti prašymą panaikinti 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos nutartį *Komisija / Lenkija* (C-204/21 R, EU:C:2021:593).**
- 2. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.**

Parašai.